

Seminář 5

VÝZKUM V PEDAGOGICKÉ PRAXI

JANA OBROVSKÁ

Co nás dnes čeká

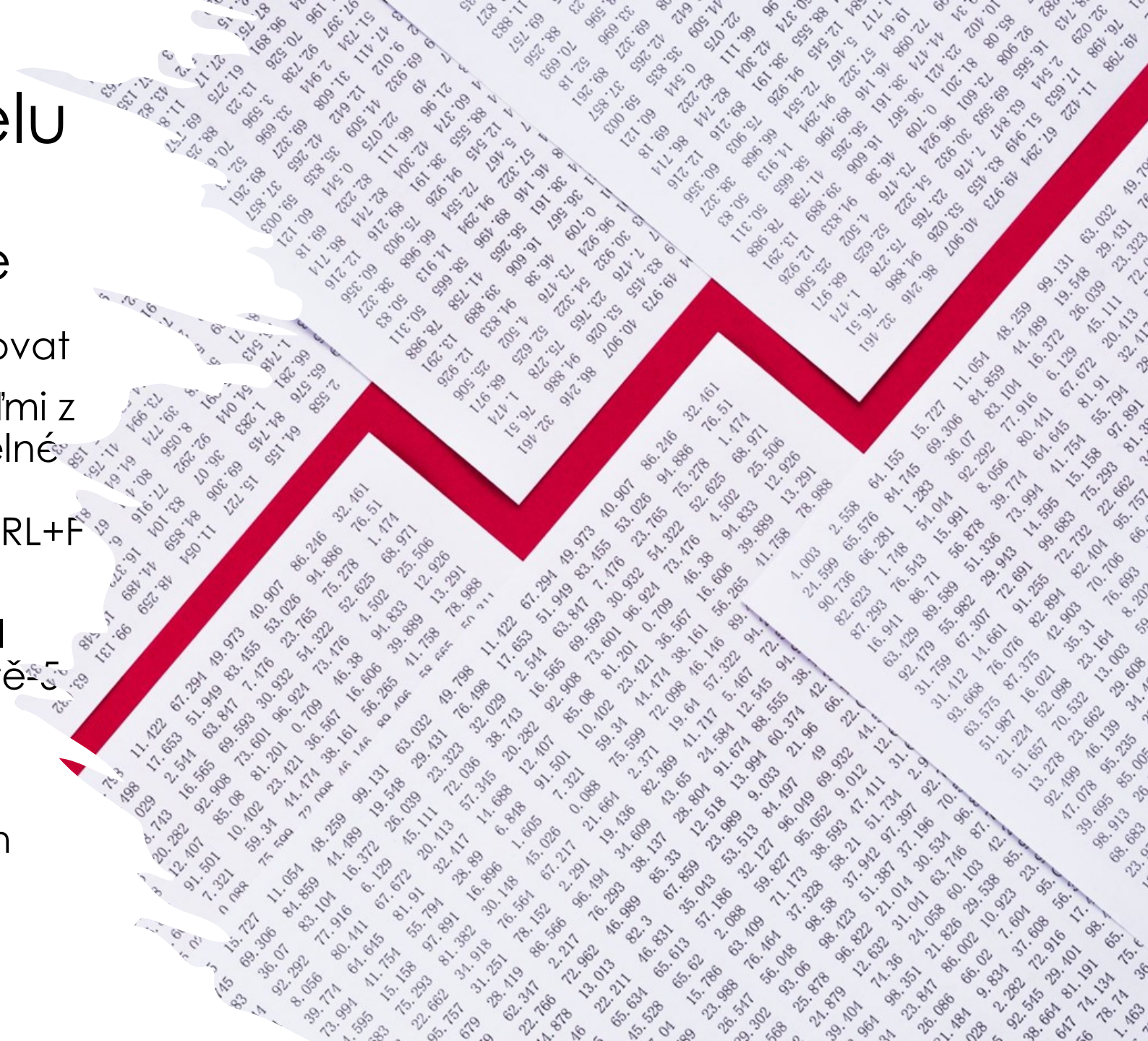
- **Základy práce s programem IBM SPSS určeným pro statistickou analýzu dat**
 - Import matice dat z Excelu do SPSS
 - Základní orientace v zobrazení dat a položek z dotazníku
 - Test reliability
 - Deskriptivní statistiky: modus, medián, průměr, četnost

Co potřebujeme?

- Nainstalovaný software IBM SPSS na počítači, studentská licence z INETu/trial verze
- Excelovský soubor s výsledky dotazníku, který jste tvořili v google formulářích (google forms)
- Dobrou náladu a dvě kafe☺

Export dat z Excelu do SPSS (I) aneb čištění datové matice

- Google forms: odpovědi/exportovat
- V excelovské tabulce s odpověďmi z dotazníků je třeba mít pouze číselné hodnoty → kdo je nemá, musí nahradit slovní odpovědi přes CTRL+F (nahradit vše)
- Je třeba mít stejnou orientaci škál napříč dotazníkem (1-zcela nejistě-5-zcela jistě)
- V Excelu odstraníme 1. sloupec
- Diakritika v názvech proměnných
- Odstranit nevyplněné odpovědi (missing values)

Export dat z Excelu do SPSS (II)

- V SPSS: FILE/IMPORT DATA/EXCEL
- Optická kontrola, jestli matice neobsahuje chyby
- Kontrola minimálních a maximálních hodnot proměnných přes Analyze/Descriptive Statistics/Frequencies/Statistics/Minimum/Maximum
- Upravit v popisu proměnných typ proměnných např. kardinální na ordinální apod.
- Data/Sort Cases (můžeme vzestupně či sestupně řadit data dle hodnot vybrané proměnné)

Základní orientace

Řádky respondentů/sloupce proměnné, tři typy oken

Typy proměnných (nominální, ordinální, intervalové)

Úprava typu proměnných

Tvorba nové proměnné: TRANSFORM/COMPUTE/zvolím proměnnou + IF (zadám si podmínku, kterou potřebuji, např. selektuji jen muže apod.)

Typy proměnných

nominální proměnné – jsou proměnné, u nichž nejsme schopni nijak odlišit jejich intenzitu, neexistuje více nebo méně. Typickou nominální proměnnou je pohlaví (přestože v datové matici přidělíme např. 1-muž a 2-žena neznámá to, že jedno pohlaví je lepší □ ; místo narození)

ordinální proměnné – jsou proměnné, u nichž jsme schopni odlišit intenzitu, tzn. můžeme odlišit více nebo méně, ale máme pouze menší množství kategorií (typicky 5-10). Typickou ordinální proměnnou může být výše příjmu, která je rozdělena do několika kategorií (do 9 999; 10 000 – 14 999; 15 000 - 19 999; 20 000 – 29 999; 30 000 – 49 999; 50 000 – 99 999; 100 000 a více)

intervalové proměnné = jsou proměnné, u nichž jsme velmi dobře schopni odlišit intenzitu, máme velké množství kategorií. Typickou intervalovou proměnnou může být výše příjmu, kterou respondent vypisuje číslem.

Test reliability (I)

- Co je reliabilita???
- Reliabilita se měří koeficientem **Cronbachovo alfa** - měla by dosahovat ideálně hodnoty **0,7**
- Reliabilitu měříme pouze u proměnných, které operacionalizují náš konstrukt (např. prestiž, syndrom vyhoření, wellbeing apod.), nikoliv u deskriptivních proměnných typu věk, povolání, pohlaví apod.
- ANALYZE/SCALE/RELIABILITY ANALYSIS/zatrhneme proměnné, u nichž chceme zjišťovat reliabilitu/ STATISTICS (zatrhneme možnost reliability scale if item deleted)

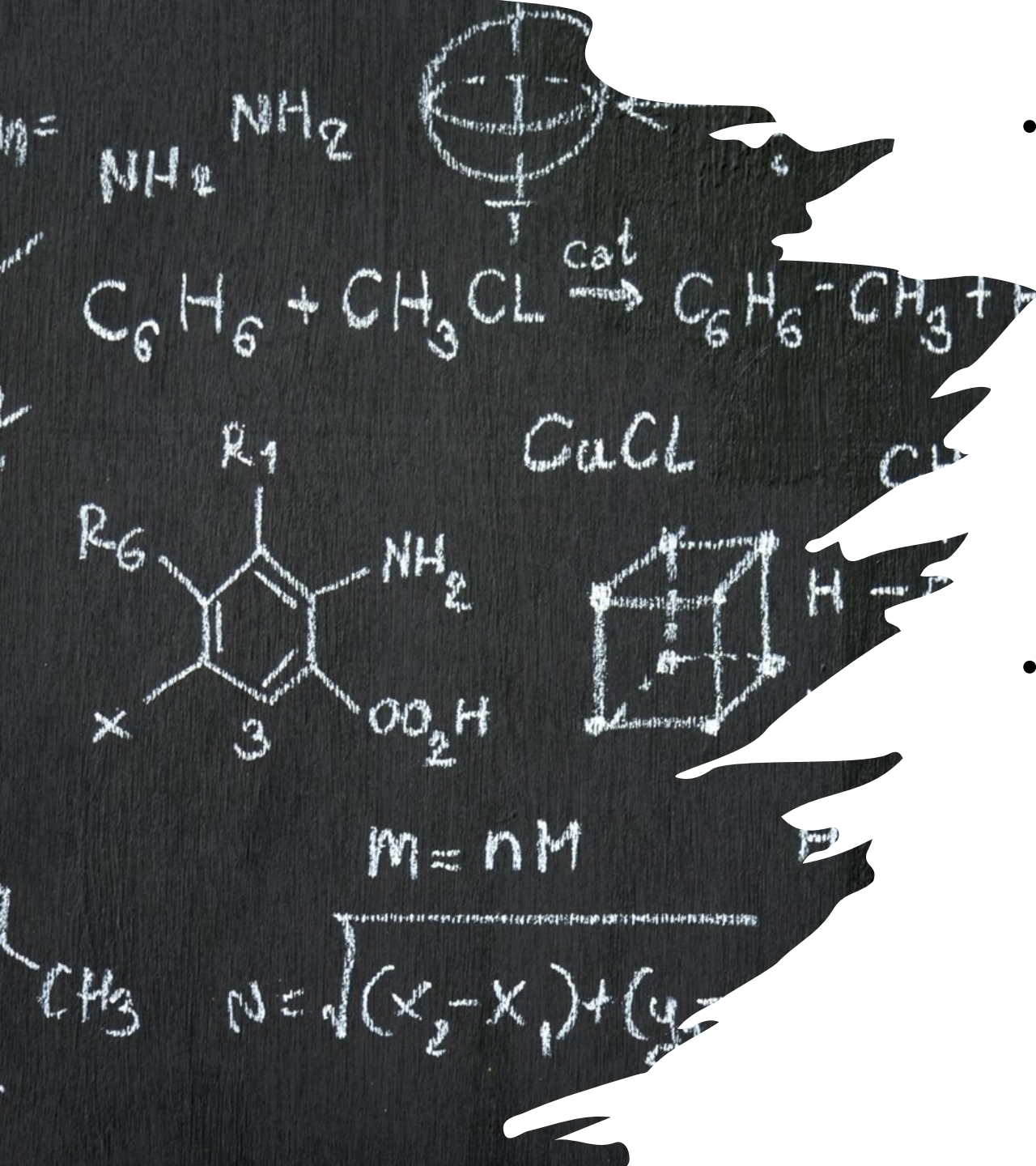
Test reliability (II)

- Zkontrolujeme, jestli SPSS zahrnulo do testu všechny odpovědi (pozor – tabulka nic nevyovídá o validitě proměnných)
- Druhá tabulka – skutečná hodnota reliability
 - Co může snižovat hodnotu reliability? (např. počet proměnných...)
- Tabulka Item-Total Statistics – poslední řádek ukazuje, jak by se změnila hodnota reliability, když by se vyhodila tato položka z dotazníku

Deskriptivní statistiky (I)

- **Modus**
- **Medián**
- **Průměr**
- **Četnost**
 - viz *Interaktivní osnova předmětu*
 - Vztah typu proměnné a volby jednotlivých statistik (např. z nominální proměnné nemohu počítat průměr, pouze modus (např. kraj). Průměr mohu počítat pouze u intervalových proměnných (např. výše platu, IQ).

- **Modus** = hodnota proměnné s největší četností, předpokládá se tedy, že proměnná nabývá různých hodnot znaku (min. 2 - jinak modus nemá význam), její použití je možné u všech typů proměnných (nominální, ordinální, intervalové).
- **Medián** = hodnota, která dělí řadu vzestupně seřazených výsledků na dvě stejné poloviny. Znamená to, že 50 % hodnot je větších nebo rovných mediánu a 50 % hodnot je menších nebo rovných mediánu. Využívá se pro ordinální a intervalové proměnné.

$$F = G \frac{m_1 m_2}{d^2}$$

$$i\hbar \frac{\partial}{\partial t} \psi = \hat{H} \psi$$

$$\phi(x) =$$

$$E = mc^2$$

$$= c^2 \frac{\partial^2 u}{\partial x^2}$$

- **(Aritmetický) průměr** = hodnota, která v jistém smyslu vyjadřuje typickou hodnotu popisující danou proměnnou. Její výpočet je součtem všech hodnot, kterých proměnná nabývá, vydělených počtem prvků. Její použití je vhodné především u intervalových proměnných.
- **Četnost** = veličina, která udává, kolik hodnot daného znaku se vyskytuje ve statistickém souboru. Můžeme mluvit o absolutní četnosti nebo o relativní četnosti. Relativní četnost vyjadřuje procentuální vyjádření absolutní četnosti vůči celkovému počtu.

Deskriptivní statistiky (II)

- ANALYZE/DESCRIPTIVE STATISTICS/FREQUENCIES/vyklikáme proměnné/STATISTICS/Mean/Median/Modus/Minimum/Maximum/ CHARTS/Bar Charts/Frequencies
- Výsledky – kontrola valid/missing values, průměr, modus, medián, minimum/maximum (v podstatě kontrola škály), kvartily.....

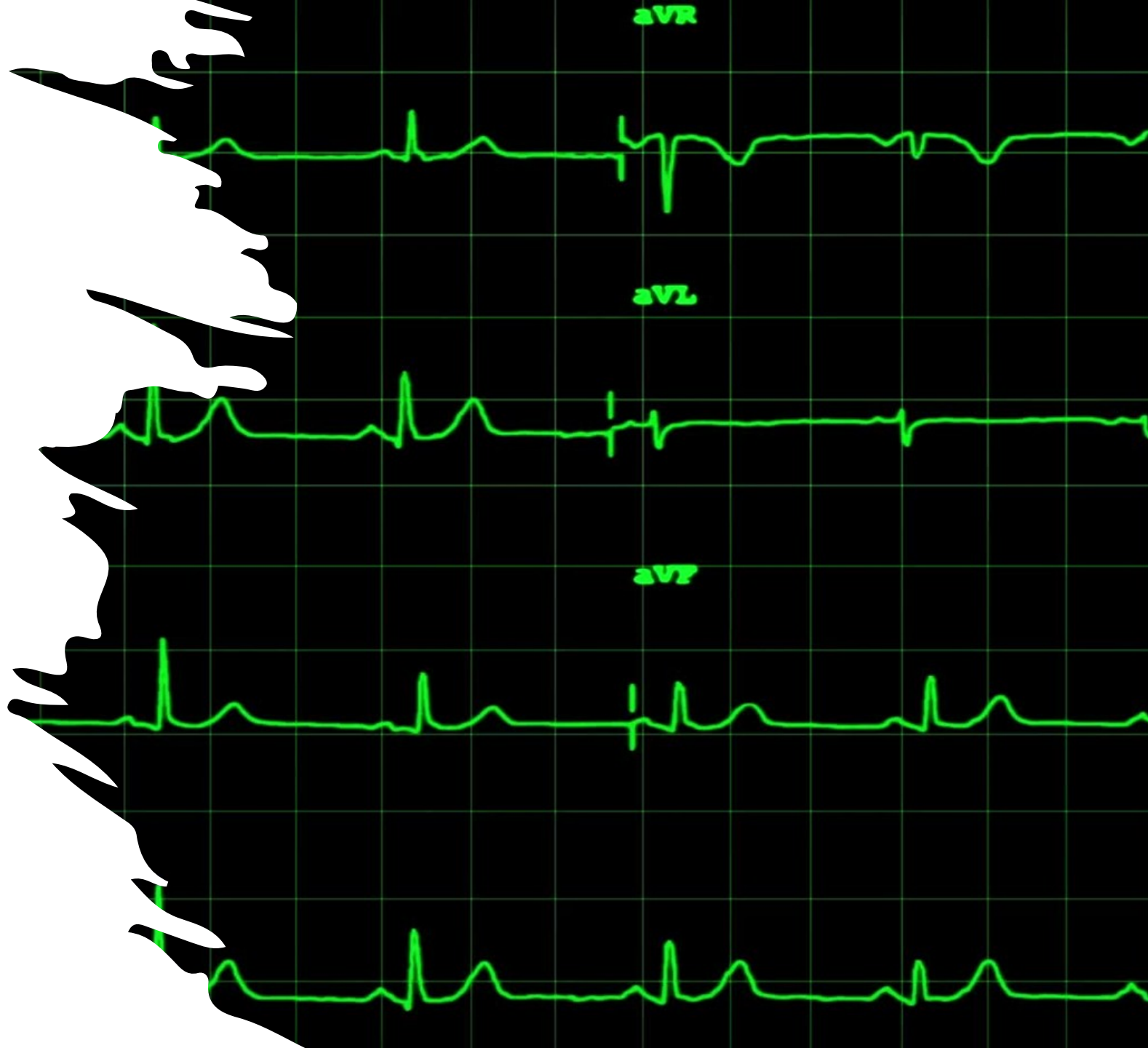
Shrnutí

- Při analýze dat pro poster je třeba uvést výsledek testu reliability a základní deskriptivní statistiky, které dávají smysl ve vztahu k daným proměnným/položkám dotazníku, které zase dávají smysl ve vazbě na formulované hypotézy a ty musí vycházet z vašich výzkumných otázek

Zadání závěrečného úkolu č. 2

1. Použijte svou datovou matici
2. Zaměřte se na jednu výzkumnou otázku, kterou je možné z dotazníku zodpovědět.
3. Spočítejte si výsledky v IBM SPSS nebo v jiném statistickém softwaru (grafy si případně dopravte v MS Excel).
4. Vytvořte stručnou zprávu z výzkumu ve formě posteru.

Struktura posteru podle IMRAD

(Introduction, Methodology, Results, Analysis, Discussion)

1. **Název** – odpovídá výzkumné otázce; jméno autora, UČO, semestr, předmět a jeho kód, sem. skupina, vyučující.
2. **Úvod do problematiky**, co se o ní ví, teoretická východiska (odpovídají výzkumné otázce), vymezení základních pojmů, tak jak s nimi v analýze pracujete.
3. Formulovat **kvantitativní výzkumnou otázku** (s otazníkem!) a uvést, proč je důležité danou výzkumnou otázku zkoumat. Otázka musí být zodpověditelná z dat, která máte.
4. **Metodologie** - design výzkumu, metody sběru dat, typ výběru vzorku a jeho velikost, popis způsobu zpracování dat a analýzy dat. Vyjádřete se k reliabilitě výzkumu.
5. **Výsledky** - přehledně, řazené dle výzkumné otázky a případné podotázky; tvrzení podložit – vložit tabulku/graf např. z Excelu; okomentovat hlavní zjištění z tabulky/grafu slovně. Tabulky a grafy označovat dle APA normy. Výsledky v kvantitativním výzkumu nezahrnují vlastní interpretace a názory, ty jsou v části Diskuse.
6. **Diskuse výsledků** - objasnit, co zjištění může znamenat; proč asi, co z toho plyne atd. Porovnání vašich výsledků s jinými výzkumy a s tím, co jste psali v teoretických východiscích.
7. **Závěry** - metodologická doporučení na zlepšení postupu výzkumu, co ze zjištěných dat plyne, doporučení pro praxi, doporučení pro participanty výzkumu atd.
8. **Zdroje** - dle APA normy

Ukázky úspěšných posterů

Termín odevzdání

- Poster s výsledky QN analýzy - termín odevzdání nejpozději 2 dny před 6. seminářem).
- Vyvěsit do odevzdávací skříně: SEMINÁRNÍ ÚKOL_POSTER_všechny skupiny/Poster_sem_skupiny_Obrovská
- Poster budete prezentovat ve skupinách na posledním semináři a vzájemně hodnotit dle kritérií formulovaných v zadání (u skupiny 10, kde je málo studujících v sem. skupině, individuálně).

Doporučeno

- Skripta a cvičení v interaktivní osnově předmětu.
- Video-lekce kolegy Fica ve studijních materiálech předmětu

Literatura:

- Rabušic, L., Soukup, P., & Mareš, P. (2019). *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)* (2., přepracované vydání). Masarykova univerzita.
- Možnost využití alternativních softwarů (Jasp, Statistica)

